

بررسی فقہی و حقوقی تلقیح مصنوعی

سعیده خدایاری

WWW.KETAB

سرشناسه	: خدایاری، سعیده - ۱۳۶۹
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی فقهی و حقوقی تلقیح مصنوعی
مشخصات نشر	: تهران: آذرین مهر، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۷۲-۱۴۸-۰ ریال: ۴۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص ۲۱۲.
موضوع	: لقاح مصنوعی، اهدای جنین، اهدای تخمک
موضوع	: Artificial insemination, embryo donation, egg donation :

بررسی فقهی و حقوقی تلقیح مصنوعی

مؤلف: سعیده خدایاری

ناشر: آذرین مهر

ناظر فنی چاپ: موسی مفاخری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۷۲-۱۴۸-۰

ویراستار اول: اسماعیل صمیمی پور

ویراستار دوم: فاطمه بابایی

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۱

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۲۰۰ جلد

تهران: میدان انقلاب - بازار بزرگ کتاب - طبقه همکف - واحد ۱

۰۲۱-۶۶۹۶۲۰۵۱

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	مقدمه
۱۷.....	فصل اول: مفاهیم، پیشینه موضوع و مبانی نظری
۱۷.....	مقدمه
۱۷.....	مبحث اول: مفاهیم
۱۸.....	گفتار اول: مفهوم لغوی و اصطلاحی تلقیح مصنوعی
۱۸.....	بند اول: مفهوم لغوی تلقیح مصنوعی
۱۹.....	بند دوم: مفهوم اصطلاحی تلقیح مصنوعی
۲۰.....	گفتار دوم: مفهوم ناباروری
۲۰.....	مبحث دوم: پیشینه موضوع
۲۱.....	گفتار اول: تاریخچه تلقیح مصنوعی
۲۱.....	بند اول: سیر تاریخی پیدایش عمل تلقیح مصنوعی
۲۴.....	بند دوم: سیر تاریخی قانونگذاری در خصوص تلقیح مصنوعی
۲۶.....	بند سوم: پیشینه فقهی تلقیح مصنوعی
۲۶.....	گفتار دوم: انگیزه ها و دلایل تصویب قانون نحوه اجرای جنین به زوجین نابارور
۳۰.....	مبحث سوم: مبانی نظری
۳۰.....	گفتار اول: انواع سلول های جنسی
۳۱.....	بند اول: لقاح آزمایشگاهی
۳۲.....	بند دوم: لقاح طبیعی
۳۳.....	گفتار دوم: انواع تلقیح مصنوعی
۳۳.....	بند اول: لقاح داخلی رحمی

- ۳۴..... بند دوم: لقاح داخل رحمی
- ۳۴..... بند سوم: اهدای جنین
- ۳۵..... بند چهارم: اهدای گامت
- ۳۵..... الف) اهدای تخمک
- ۳۶..... ب) اهدای اسپرم
- ۳۶..... بند پنجم: طرح رحم اجاره ای یا مادر اجاره ای
- ۳۷..... گفتار سوم: روش های لقاح آزمایشگاهی
- ۳۸..... بند اول: روش تزریق اسپرم (IUI)
- ۳۸..... بند دوم: روش تزریق اسپرم با استفاده از اسپرم شوهر (AIH)
- ۳۹..... بند سوم: روش تزریق اسپرم با استفاده از اسپرم غیر شوهر (AID)
- ۴۰..... بند چهارم: روش تزریق همزمان اسپرم و تخمک (GIFT)
- ۴۴..... بند پنجم: روش تلقیح سلول جنسی بارور شده (ZIFT)
- ۴۶..... بند ششم: روش انتقال جنین (IVF)
- ۴۹..... بند هفتم: روش میکرو اینجکشن (ICSI)
- ۵۴..... گفتار چهارم: انتقال رویان در حال تقسیم به لوله های رحمی (TET)
- ۵۵..... گفتار پنجم: هیچینگ یا ایجاد شکاف در پوسته احاطه کننده جنین
- ۵۶..... گفتار ششم: انجماد جنین و گامت
- ۵۶..... بند اول: پیشینه انجماد جنین و گامت
- ۵۷..... بند دوم: موارد کاربرد انجماد جنین و گامت
- ۵۹..... بند سوم: نحوه انجماد جنین و گامت
- ۵۹..... بند چهارم: روش های انجماد جنین و گامت
- ۶۱..... فصل دوم: بررسی انواع شیوه های باروری بدون آمیزش از دیدگاه فقه و حقوق
- ۶۱..... گفتار اول: آفرینش حضرت آدم علیه السلام (خلق الهی)

- گفتار دوم: آفرینش حضرت عیسی علیه السلام (با دمیدن روح الهی)..... ۶۲
- گفتار سوم: مساحقه (انتقال اسپرم شوهر با عمل شتیع مساحقه) ۶۲
- گفتار چهارم: تفخیز (انتقال با تفخیز) ۶۳
- مبحث دوم: بررسی وضعیت فقهی تلقیح مصنوعی ۶۳
- گفتار اول: بررسی وضعیت تلقیح مصنوعی با اسپرم همسر ۶۴
- بند اول: ترکیب اسپرم و تخمک زوجین در زمان زوجیت ۶۴
- بند دوم: بررسی وضعیت اخذ اسپرم یا تخمک در زوجین پس از طلاق، فسخ یا انفساخ ۶۸
- گفتار دوم: تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه و انواع آن ۷۱
- بند اول: پاسخ‌های موجود در رساله عملیه یا استفتانات ۷۳
- مبحث چهارم: وضعیت فقهی و حقوقی خرید و فروش گامت ۷۵
- گفتار اول: خرید و فروش گامت از منظر فقه ۷۶
- مبحث پنجم: تکنیک‌ها و روش‌های پیشرفته کمکی تولیدمثل ۸۲
- گفتار اول: باروری آزمایشگاهی یا انتقال رویان (IVF) ۸۳
- گفتار دوم: اهدای تخمک ۸۵
- گفتار سوم: اهدای جنین ۸۷
- بند اول: نظر مراجع عظام ۹۱
- بند دوم: دلایل فقها ۹۳
- بند سوم: انواع روش‌های استفاده از روش مادر جانشین ۹۵
- گفتار چهارم: انتقال اسپرم و اوسیت به داخل لوله‌های رحمی (GIFT) ۹۸
- گفتار پنجم: انتقال تخمک بارور شده یا زایگوت انتقال جنین (ZIFT) ۹۹
- گفتار ششم: شبیه‌سازی انسان ۱۰۰

پیشگفتار

نداوم نسل یکی از آمال و آرزوهای طبیعی بشر بوده و در واقع نوعی کمال به شمار می‌رود. لیکن برخی از افراد به دلیل ناتوانی و بیماری‌های جسمانی از نعمت داشتن فرزند محروم هستند. انجام روش‌های نوین باروری از نیمه دوم قرن بیستم در جهان گسترش پیدا کرد. اگرچه کاربرد روش‌های نوین تولیدمثل در عرصه علوم ژنتیک و پزشکی راهگشای درمان بسیاری از موارد ناباروری و به حداقل رساندن آن می‌باشد، لیکن این روش‌ها با مسایل و چالش‌های گوناگونی در عرصه روان‌شناسی، اخلاقی، فقهی، حقوقی و به ویژه کفبری مواجه هستند. به‌کارگیری روش تلقیح مصنوعی برای باروری در انسان‌ها در ایران از سال ۱۳۶۸ آغاز شد. تلقیح مصنوعی عبارت است از: به‌کارگیری روش‌هایی که در آن‌ها کل مایع منی پس از انجام عملیات حاصل ماده‌سازی، داخل اندام تناسلی زن قرار می‌گیرد و امکان برخورد اسپرم و اوویست را بدون نزدیکی جنسی فراهم می‌نماید.

تلقیح مصنوعی ممکن است با نطفه شوهر انجام گیرد که به آن تلقیح مصنوعی همولوگ می‌گویند. این نوع از تلقیح هنگامی انجام می‌گیرد که شوهر دارای قابلیت باروری طبیعی بوده ولی به دلایلی همچون چاقی مفرط و یا نقص آلت مردانه قادر به وارد نمودن مایع منی در گردن رحم نباشد. نوع دیگر تلقیح مصنوعی که هتروولوگ خوانده می‌شود، در هنگامی انجام می‌گیرد که مرد به طرزکلی نابارور بوده و ناباروری وی غیرقابل درمان است که در این صورت اسپرم فرد دیگری به جز شوهر در رحم زن قرار داده می‌شود. در نظام حقوقی ایران تلقیح مصنوعی همولوگ یعنی باروری زن با اسپرم شوهر بدون انجام نزدیکی جنسی پذیرفته شده و دارای آثار حقوقی است. این روش در فقه امامیه نیز تقریباً بلااشکال بوده و طفل حاصل از آن منتسب به زن و شوهر است. البته گروهی از فقها اعمال این روش را مورد تردید قرار داده‌اند و ایرادات حقوقی به آن وارد نموده‌اند.